

NABLUSSEN

antwoorden
op brandende vragen

NABLUSSEN

© 1999 Bühne de BovenLucht/Arnold Schalks
Verschenen op 10 september 1999 in Rotterdam
Oplage: 100 exemplaren

De voorstelling ***Brandschat*** wordt zes maal gespeeld op 10 t/m 15 september 1999 in het torenpand van het atelierpand van stichting Kunst en Complex aan de Keileweg 26-28 te Rotterdam.

Brandschat wordt financieel mogelijk gemaakt door bijdragen van de stichting Rotterdam Festivals, de Rotterdamse Kunststichting, het Centrum Beeldende Kunst Rotterdam, de stichting Bevordering van Volkskracht, het VSB Fonds, het Goethe Instituut Rotterdam en Arnold Schalks.

Stichting Bühne de BovenLucht bedankt de stichting Kunst & Complex, het Onafhankelijk Toneel, het RO Theater, Paul van Laak, John Thijssen, Roland Vonk, Pepijn Lutgerink, Gerard Smits, Marie-Marth Prins, Peter Calicher, Willem Kramer, Arnold Schalks senior, Joannes en Ludo Hoes, Henk Spronk, Riemke de Jong en Ronald Glasbergen.

De artistieke en zakelijke leiding, de productie, de publiciteit, het ontwerp en de uitvoering van het drukwerk, het algemeen decorontwerp en de algemene technische realisatie waren in handen van Arnold Schalks.

- **ZES OFFICIËLE MEDEDELINGEN**
voorgedragen en gespeeld door de acteur *Ton Pompert*
- **SCHAALMODEL VAN DE APOCALYPS**
een ontredderde maquette van de beeldend kunstenaar *Herman Helle*
- **HANG- EN SLUITWERK**
een performance van de portiers *Maarten van Gent & Assistent*
- **DRIE VIJFSTEMMIGE MADRIGALEN**
uit 1958 van de componist Paul Hindemith op teksten van de dichter Josef Weinheber, ingeleid door de auteur *Heinrich Schneeweiß* en uitgevoerd door het vocaal ensemble Liliu Convallium: *Cora Schmeiser, Inga Schneider, Harm Huson, Richard Prada* en *Arnout Lems*
- **BANKETJE**
een hoogtijdige performance van de performers *Harriët van Reek* en *Geerten Ten Bosch*
- **DAS HOHELIED SALOMONIS**
een vierstemmige ode aan de chemie van de hartstocht uit 1606 van de componist Leonhard Lechner, uitgevoerd door het vocaal ensemble Liliu Convallium
- **EEN PASSAGE UIT 'Die Chymische Hochzeit des Christian Rosenkreuz'**,
een occult geschrift van Johann Valentin Andreae uit 1616, van beeld voorzien door de acteur *Joop Keesmaat* en filmmaker *Noud Heerkens*
- **HET BRANDBLUSMIDDELENDEPOT**
een zachtwaar sculptuur van schuim, piep en pur van de beeldend kunstenaars *Barbara Witteveen* en *Jozef van Rossum*
- **BRAND MEESTERS**
openlucht bruiloftsmuziek door het duo SCALA: *Jacqueline Müller* en *Gérard te Wiel*, van droombeelden voorzien door *Peter Lindhout* in samenwerking met de hond *Napoleon*
- in de pauze ving de actrice *Pauline Kalker* u op met een intermezzo over de inwendige mens
- gids Jozef van Rossum loodste u door de voorstelling.

BRANDSCHAT

ABC

ALCHEMIE

Alchemie noemt men de chemie in de periode voordat ze op modern-wetenschappelijke wijze werd beoefend. Met nadruk wijzend op hun brede theoretische basis noemden de alchemisten zich vaak 'filosofen' en noemden ze hun werkterrein eenvoudig de 'kunst' of de 'filosofische kunst'. De klassieke alchemie was in staat technologische vaardigheden en praktische ervaringen te doen versmelten met spirituele componenten. Als toespeling op de goddelijke scheppingsarbeid en het daarin verwerkte heilsplan werd het alchemistische proces als *Opus Magnum* (het grote werk) betiteld. Het werk baseerde zich op de theoretische mogelijkheid van de transmutatie van materie of, met andere woorden, op de kunst om elementen in elkaar om te zetten. De *prima materia*, een raadselachtige, chaotische basismaterie waarin de tegenstellingen nog heftig streeden, moest geleidelijk tot een staat van verlossing en volkomen harmonie bijeen worden gebracht. Het doel van het grote werk was het vinden van de *lapis philosophorum*: de heilbrengende 'steen der wijzen' die de maker in staat moest stellen om onedele, 'zieke', metalen te 'genezen' en in goud om te zetten, en het vinden van het *arcantum* (geheim middel): het universeel elixer dat het leven kon verlengen, de mens zou verjongen of zelfs onsterfelijk zou maken. De alchemisten projecteerden menselijke ervaringen op de hen omringende wereld: in hun animistische universum leverde de menselijke aard het model waarnaar alles werd gemeten. Zij maakten geen onderscheid tussen henzelf en de natuur en beschreven alles in menselijke termen. Metalen en mineralen werden geboren, groeiden op, trouwden, paarden, brachten kinderen voort en stierven. Rotsen en stenen hadden lichamen, zielen, emoties en behoeften. Harde, zwarte stenen waren mannelijk; zachte, rode stenen vrouwelijk. De hartstochtelijke taal van liefde en haat werd gebruikt om de chemische reacties te beschrijven die de moderne chemicus in droge formules weergeeft.

Het centrale beeld in het alchemistische werk was het 'chemische huwelijk' en de 'seksuele vereniging' van het vrouwelijke *mercurius* oftewel het element kwik (in het periodiek systeem aangeduid met de letters 'Hg' (Hydrargyrum)) en het mannelijke *sulfer* oftewel zwavel (aangeduid met de letter 'S'): "De schone maagd en haar bruidegom zijn de ouders van de steen der wijzen, die weldra zal worden verwekt in de extase van hun hartstochtelijke omhelzingen". De steen der wijzen ontstaat uit de vereniging van tegengestelden in volmaakte harmonie: het natte en het droge, het mannelijke en het vrouwelijke, het lichaam en de ziel. Daarom wordt hij ook wel de *rebis* (twee-ting) genoemd, of de *hermafrodit* (een verbinding van de zinnelijke bekoorlijkheid (*Afrodite*, liefdesgodin) en geestelijk appèl (*Hermes*, boodschapper van de goden)).

Het *Opus Magnum* verliep in vier stadia, die naar de vier kleurverschijningen werden onderverdeeld: van *nigredo* (zwartwording), via *albedo* (witwording), naar *citrinitas* (geelwording) naar het eindstadium, *rubedo* (rood/purperwording). De kostbaarheid van purper in de antieke wereld maakte het tot een kleur, die was voorbehouden aan de gewaden van hooggeplaatste personen. Het verband dat gelegd werd tussen kleur, stand en majesteit is overgegaan in de alchemie, waar rood of purper het teken was dat 'de jonge koning' eindelijk in het laboratorium was verschenen: de rode goudproducerende steen der wijzen of de rode, solaire tinctuur, het universele medicijn dat alle kwalen zou kunnen genezen. (een lager doel was de witte, zilver producerende steen of de witte, lunaire tinctuur).

De 16e eeuwse Duitse geleerde Paracelsus (die het gehele leven als één verbrandingsproces opvatte) voegde een derde element toe aan de Middeleeuwse twee-principesleer, en droeg daarmee in belangrijke mate bij aan een dynamischer visie op de natuurlijke processen. Als derde principe noemt hij *sal* (zout). De eigenschap van zout komt overeen met het lichaam. Zwavel komt, met zijn eigenschap van vette olieachtige brandbaarheid, in de bemiddelende positie van de ziel. Kwik, het sublimeerbare vloeibare principe is de vluchtige geest. Volgens de paracelsische leer ontstaat de lapis dus door de liefdevolle vereniging van zout, zwavel en kwik ofwel, in spirituele zin, de vereniging van resp. lichaam, ziel en geest. De verkregen verbinding werd gekroond als de 'koning' van alle stoffen.

Dabei sprichst du die Wendewort:

“Was ferne ist sei hier am Ort,
was außen ist, das geh hinein.
was innen ist soll außen sein.”
Durch dies dein rosenfarbnes Blut,
das ist für siebzig Fieber gut.

Es bleibt dies Mittel sehr probat,
für jeden, der den Glauben hat,
und half, so hör ich, olim schon
dem weiland König Salomon.
Erfinden kannst du solches nicht.
Ich schrieb's Rezept bei Mondenlicht
an meines Hundes frühem Grab
aus einem alten Hausbuch ab.
Und weil ich ein Kalenderchrist,
der ohne dies ganz hilflos ist,
und füglich will, daß jedermann
wie ich sich also nützen kann,
so hab ichs fleißig hergesetzt,
damit es dir den Gaumen letzt.
Und hilft es nicht, was schadt es schon:
Mach alleweg Gebrauch davon.

Tauche deine Furcht

Tauche deine Furcht in schwarzen Wein,
Einsamer! Die dunklen Vögel ziehen.
Es wird eine lange Reise sein.
Gott ist nah und raunt.
Vergeblich fliehen die Gedanken vor dem Blättertanz.
Und zur Dämmerung ist der Tag gediehen.
Auf ein leeres Grab fällt Sternenglanz...
Tiefer mit dem letzten Mut zur Stille
drücke in die Stirn den welken Kranz!

WITTEVEEN, BARBARA (1963)

Beeldend kunstenaar. Studeerde aan de Rotterdamse Akademie van Beeldende Kunsten, waar ze in 1996 haar diploma "Autonoom 3D" behaalde. Vanaf 1992 nam zij deel aan diverse tentoonstellingen. Zij leverde attributen voor de theaterproductie *Doedada* van Hotel Modern en richtte in 1998, in het kader van de Kinderboekenweek, de etalage van de Rotterdamse boekhandel Donner in.

te WIEL, GÉRARD (1942)

Zoon van landarbeider, die later beroepsmuzikant werd (viool - eufonium - trombone). Vanaf de leeftijd van 6 jaar vioollessen van Cees Bandel. Van 15 - 19 jaar vioollessen van Cor de la Bije. Ook trombonelessen van Gerard Veldhuizen. Van 1978 - 1986 Marinierskapel (viool - dwarsfluit). Van 1979 - 1991 Haegsch Salonkwartet. Sinds 1987 duo met Jacqueline Müller.

WEINHEBER, JOSEF (1892-1945)

Oostenrijks dichter en prozaïst, was van 1911 tot 1932 in dienst bij de posterijen en wijdde zich daarna aan de literatuur. Hoogstaande, stringente morele maatstaven en klassieke vormidealen boden in zijn leven en werken tegenwicht aan zijn tot onmatigheid en depressies neigende natuur en het gevoel in een tijd van cultureel verval te leven.

Hier volgt de tekst van de in de voorstelling opgenomen madrigalen:

Trink aus

Schenk ein, Kamerad!
Das Leben ist traurig und toll.
Wir haben gezahlt unsern Elendszoll,
das Maß ist voll -
Schenk ein!

Kein Glück, Kamerad!
Von ferne lockt Flötengetön.
Wir mußten nach Teufels Pfeife
uns drehn und zuschanden gehn -
Kein Glück!

Zum End, Kamerad!
Die Jahre und Wolken ziehn.
Was Mieder und Band, was Gunst und Gewinn -
Laß fahren dahin -
Zum End!

Trink aus, Kamerad!
Am Herzen schabt schon der Grind.
Bald flackern die Kerzen auf muffiger Spind,
und die Nacht beginnt -
Trink aus!

Magisches Rezept

Nimm einen alten Suppentopf,
den halt du neunmal üben Kopf,
dann stelle ihn cum spiritu
auf einem Birnholzfeuer zu,
gib etwas Glaubersalz hinein
und sieben zarte Hühnerbein,
dieselben ganz vom Fleisch geputzt
(weil das arcanum sonst nicht nutzt),
dazu gestoßnes Hasenherz,
samt dreizehn Haar vom Ochsensterz,
Bockmist ein Lot, in Milch verrührt,
drei Apfelkern pulverisiert,
als dann zum Schluß noch einen Schuß
- das würzt - boletus badius.

Dies koche, eh die Sonn aufgeht
und wenn kein Stern am Himmel steht.

Bij hun werk maakten de alchemisten gebruik van afbeeldingen, emblemen en symbolen die aan Arabische, Joodse of Oriëntaalse bronnen werden ontleend. Eén van de meest karakteristieke tekens is het magische *zegel van Salomo*: een hexagram van twee in elkaar grijpende driehoeken. De figuur bestaat uit een combinatie van de vier symbolen voor de vier elementen Vuur, Water, Lucht en Aarde, en geeft de universele materie aan waaruit de steen wordt vervaardigd. In de alchemie werd het hexagram opgevat als een ster of een hemelse kracht die de wijzen verstand geeft en hen, net als de Drie Koningen in het Morgenland, de weg wijst.

Niet zelden grijpt het alchemistisch gedachtegoed terug op oudere mystieke geschriften, waarvan delen werden geherinterpreteerd om ze onder te brengen in de leer. Met name in het laat 14e eeuwse alchemistische manuscript *Aurora Consurgens* (Opkomend Ochtendrood) is koning Salomo een symbool van 'wijsheid'. Het tractaat is een hymne op *Sophia* (wijsheid) en is doorspekt met alchemistisch geïnterpreteerde passages uit de *Wijsheden van Salomo* (7:11), de *Spreuken van Salomo* (1:20-21) en het *Hooglied van Salomo*. In Hooglied 1:5, bijvoorbeeld, zegt de bruid dat ze zwart is als de tenten van Kedar: "Minacht mij niet omdat ik donker ben: de zon heeft mij gebruid". Zij vertegenwoordigt de in de materie afgedaalde en daarin gevangen lunaire Sophia. Zij is de maagdelijke bruid, de zwarte vruchtbare aarde (nigredo), die klaar is om het zaad te ontvangen. Het zaad dat in haar valt zal een driedelige vrucht dragen, die haar verlossing in drie fasen bewerkt. De eerste daarvan is albedo, (witwording), waarin haar kleren reiner zijn dan sneeuw. Haar gemaal zal haar vleugels geven als een duif om met hem heen te vliegen. Vanuit ons twintigste eeuwse standpunt gezien, is de alchemie een studie der dwalingen. De kunst werd ondermijnd door de opkomst van de mechanistische filosofie. De natuurkunde, scheikunde en de psychologie bloeiden op. Deze moderne wetenschappen trachtten de wetmatigheden te vinden in natuurlijke processen of in het menselijk gedrag. Met verlichte denkbeelden deden de geleerden hun best om de schemer, die er van de mystiek en het onbekende uitging, terug te dringen. De mystieke aspecten van de alchemie leven voort in esoterische bewegingen zoals de Rozenkruisers.

ANDREAE, JOHANN VALENTIN (1586-1654)

Duits predikant/theoloog en satirisch-didactisch schrijver, die in zijn jeugd grote reizen maakte. Hij was een 'goed' lutheraan, maar keerde zich tegen dogmatische spitsvondigheden en bepleitte een christendom van de daad. Op grond van zijn *Die Chymische Hochzeit des Christian Rosenkreuz* (1616) werd hij vroeger abusievelijk als de stichter van de Orde van de Rozenkruisers beschouwd. Het pamflet 'Die Chymische Hochzeit des Christian Rosenkreuz' beschrijft zeven dagen uit het leven van de hoofdpersoon: De avond voor Pasen wordt Christian Rosenkreuz door een engel uitgenodigd voor het mystieke huwelijk tussen bruid en bruidegom. De volgende dag begeeft hij zich op pad met een bloedrode band kruisgewijs over zijn kiel en vier rode rozen op zijn hoed. Hier volgt de passage uit 'Die Chymische Hochzeit des Christian Rosenkreuz' die acteur Joop Keesmaat uitsprak in de video van Noud Heerkens:

[...] Ik was nog maar net in slaap gevallen, toen ik droomde dat ik in een donkere toren lag. In het omringende duister hoorde ik het gerammel van ketenen van ontelbare andere mensen. Ik hoorde hoe de één zich steeds boven de ander probeerde uit te werken. Zo maakten zij elkaar het leven nog zuurder. Maar hoe verbeterden er ook werd gevochten en gescholden, alle moeite bleek vergeefs want we deelden hetzelfde lot. We waren allemaal even blind en dwaas.

Ik onderging deze ellende een poosje lijdzaam, tot op een gegeven moment het geschetter van vele trompetten klonk. De trom werd daarbij zo konstig geroerd, dat het mij ondanks mijn diepe ellende verblijdde en moed gaf. Een luik in het dak van de toren werd geopend en er viel een beetje licht naar binnen. Toen kon ik zien waar ik mij bevond. In de schemering zag ik een krioelende mensenhoop. Iedereen wilde de bovenste zijn, maar door het

gewoel kwamen de bovensten even later weer onder de voeten van de ondersten terecht. Ondanks mijn zware boeien probeerde ook ik mij een weg omhoog te vechten. In het gedrang kreeg ik een steen te pakken, waaraan ik mij kon optrekken. Velen hebben geprobeerd mij daarbij te hinderen, maar ik heb me zo goed ik kon met handen en voeten geweed. Ieder een dacht, dat wij zouden worden vrijgelaten. Door de opening van de toren keek een aantal heren op ons neer. Nadat ze zich een poosje met onze jammerlijke aanblik hadden vermaakt, maande een oude grijze man ons tot stilte. Hij sprak de volgende woorden.

O, armzalige mensheid,
Verblind door uw ijdel streven,
Versmaad u de wijsheid
Van het aardse leven.
De hoogmoed heeft u zwak gemaakt,
Van 't rechte pad bent u geraakt.

Al zucht u nu in zware ketens,
De moeder heeft u niet vergeten.
Door haar goedheid wordt u gered,
Uw ziel in hemels licht ingebed.
Daarom nu de blik omhoog gericht,
Wie haar vertrouwt, wordt spoedig verlicht.

Het feest dat u heden wacht,
heeft bijzondere genade in het verschiet.
Wie zich omhoogzwaait met kracht,
Die onthouden wij zijn verlossing niet.
Moge uw vrome handen pakken,
Het anker dat wij laten zakken.

Nadat hij had gesproken, gaf een oude vrouw haar knechten de opdracht een touw zeven keer in de toren te laten zakken. Wie eraan kon blijven hangen werd naar boven getrokken. Onmiddellijk probeerde iedereen ten koste van de ander het touw te pakken te krijgen. Na zeven minuten werd met een belletje een teken gegeven. Daarop haalden de knechten het touw, waaraan vier lotgenoten hingen, voor de eerste keer op. Ik had geen enkele kans om het touw te grijpen, want ik was op een grote steen bij de muur van de toren geklommen en kon daarom ik niet bij het touw komen, dat in het midden hing. Voor de tweede keer werd het touw neergelaten. Velen verloren de grip op het touw omdat hun boeien te zwaar en hun handen te zwak waren. In hun val sleurden zij diegenen mee, die het misschien wel hadden kunnen houden. Sommigen werden door anderen, die zelf niet bij het touw konden komen, naar beneden getrokken. Ondanks onze ellende waren wij ook nog jaloers op elkaar. Toen het touw vijf keer was opgehaald waren maar weinigen mee opgetrokken, want nadat het teken was gegeven, trokken de knechten zo heftig, dat de meeste gevangenen weer ondersteboven terugvielen. De vijfde keer werd het touw zelfs leeg opgehaald. Velen, waaronder ik, geloofden niet meer in een verlossing en smeekten God om genade en bevrijding uit deze duisternis. Toen het touw voor de zesde keer werd neergelaten, klampten enkelen zich er stevig aan vast. Misschien was het God's wil dat het touw tijdens het optrekken hevige heen en weer slingerde, maar toen het mijn kant uitkwam, kon ik het pakken. Zo hing ik dus, boven op de anderen zittend, aan het touw en zo werd ik tegen alle

gebleven. De naam van koning Salomo wekt verschillende associaties. Volgens sommigen is Salomo de grootste bouwmeester van alle koningen die Israël ooit heeft gehad, anderen beschouwen hem als de wijste aller mensen en weer anderen bewonderen hem als de grootste minnaar aller tijden. De geschiedschrijving gewaagt van de kolossale harem van de koning, waardoor hij als een 'patroon der liefde' in het *Hooglied* kon functioneren.

SCHALKS, ARNOLD (1956)

Beeldend kunstenaar. Sinds heugenis bezig met het vinden van verbanden en het leggen van verbandingen tussen waarnemingen op verschillende gebieden en het omzetten van die ervaringen tot een samenhangend geheel.

SCHMEISER, CORA (1970)

Geboren in Mainz. Behaalde in 1994 haar diploma Instrumentalpädagogik met als hoofdvak blokfluit aan de Frankfurter Musikhochschule. Sindsdien studeert ze zang aan het Koninklijk Conservatorium in Den Haag, waar ze haar studie bij Gerda van Zelm begon en die nu voortzet bij Lenie van den Heuvel en Wout Oosterkamp. Zij nam deel aan masterclasses voor zang met als zwaartepunt 'oude muziek' bij Michael Schopper, Richard Wistreich, Jessica Cash, Jill Feldman en Marius van Altena. In 1998 vertolkte zij de rol van Cupido in John Blow's opera *Venus and Adonis*. Zij is geïnteresseerd in combinaties van verschillende kunstvormen zoals muziek, literatuur, theater en beeldende kunst. Als performer/componiste nam zij aan verscheidene multidisciplinaire projecten deel.

SCHNEEWEIß, HEINRICH (1930)

De auteur Heinrich Schneeweiß werd in Bregenz in Oostenrijk geboren. Hij woont momenteel in Breda. Zijn talrijke publicaties omvatten proza, poëzie en toneelteksten. Hij leverde de Duitse vertaling van een groot aantal Nederlandse wetenschappelijke en literaire werken, met name die van Louis Couperus. Hij was voor lange tijd als medewerker aan het Nederlands Goethe-Instituut verbonden. Hij is lid van het PEN-centrum van Duitstalige auteurs in het buitenland. In 1995 ontving hij het Bundesverdienstkreuz voor zijn grensoverschrijdende literaire en culturele werk.

SCHNEIDER, INGA (1969)

In Hamburg geboren. Na het eindexamen één jaar in Frankrijk gewoond om met psychisch zieken en geestelijk gehandicapten te werken. Schoolmuziekstudie in Hannover, met hoofdvakken viool en zang. In die tijd lid van het barokorkest L'arco en diverse oude- en nieuwe muziek vocaal ensembles in Hannover. Sinds 1994 zangstudie bij Gerda van Zelm en Meinhard Kraak in Den Haag (Docerend Musicus diploma in 1998). Op dit moment nog één jaar in de opera klas en specialisatie in muziek uit de twintigste eeuw. Medewerking aan verschillende opera's en moderne muziek performances. Zanglespraktijk sinds 1997 in Den Haag.

TEN BOSCH, GEERTEN (1959)

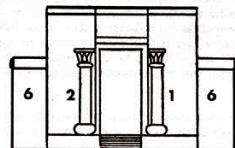
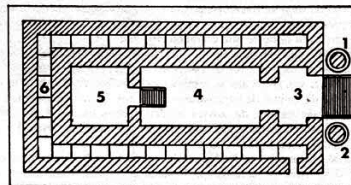
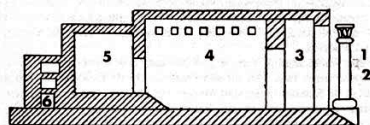
Van 1980 - '84 studeerde Geerten Ten Bosch grafische- en typografische vormgeving aan de Koninklijke Academie voor Beeldende Kunsten in Den Haag. Zij illustreerde de boeken van o.a. Anne Vegter en Toon Tellegen. In 1996 ontving zij het Gouden Penseel voor haar illustraties bij *De verjaardag van de eekhoorn* van Toon Tellegen, en in 1997 werd haar een werkbeurs van het Fonds voor de Kunsten in Amsterdam toegekend. Vanaf 1990 nam zij deel aan tentoonstellingen in binnen- en buitenland o.a.: de Internationale Illustratoren-tentoonstelling door BiB in Japan, 1998. Sinds 1988 maakt ze beeldende theatervoorstellingen in samenwerking met Harriët van Reek, o.a.: *Ezelkabinet* (1995) en *Banketje of Feminine Follies* (1998).

is mogelijk, doch onbewezen, dat de leden van de broederschap betrokken zijn geweest bij de oprichting van loges der vrijmetselaars. In het verloop van de 17e en 18e eeuw bleek het bestaan van verscheidene geheime Rozekruizersgenootschappen in Duitsland, Frankrijk en Engeland, die alle pretendeerden van zeer oude datum te zijn. Zij waren deels christelijk, deels op humanitair-ethisch grondslag geïnspireerd en overwegend alchemistisch georiënteerd. Het genootschap wijdde zich net als de alchemisten aan het onderzoek naar de transmutatie van metalen, de verlenging van het leven en de macht over de elementen. Centraal stond echter de metafysische en de mystieke leer van de *gnosis*, de kennis van astraal-magische praktijken. De gnosis streeft naar inzicht, en dat bereikt de gnosticus op vele manieren. Het eerste en fundamentele, positieve inzicht betreft de goddelijke natuur van het eigen diepere wezen: de ziel neemt de vorm aan van een goddelijke vonk. Het tweede inzicht is minder positief en betreft de "verschrikking van de situatie": de goddelijke vonk lijkt in handen te zijn van duistere krachten, verbannen in de materie. Gevangen in de kerker die het lichaam is, wordt hij bedrogen door de uiterlijke zintuigen; de demonische stelsels bevuilen en beheksen hem om zijn terugkeer naar zijn goddelijke thuis te verhinderen. De verlossing van de mens uit zijn ten ondergang gedoemde bestaan en de terugkeer naar zijn in de oorspronkelijke natuurorde bedoelde verschijningsvorm wordt mogelijk door een 'transfigurisme' dat zich in drie fasen voltrekt.

Tegen het einde van de 18e eeuw werd de algemeen bekende *Orden der Gold- und Rosenkreutzer* ontbonden. Sedert het einde der 19e eeuw is de Rozenkruizersbeweging herleefd in een aantal organisaties met het karakter van geheime genootschappen, die op bepaalde punten onderling afwijken, doch daarin overeenkomen dat zij door het overdragen van geheime, esoterische kennis een levenshervorming bij haar leden tot stand willen brengen.

SALOMO, KONING

Salomo is de naam van de zoon van David, de om zijn wijsheid bekende koning van het oude Israël en Juda, die leefde van ca. 970-931 v. C. Tijdens zijn bewind breidde hij het koninkrijk Israël uit tot aan de grenzen van Egypte en de Eufraat. Hij werd zowel geroemd om zijn wijsheid als om de grootsheid van zijn paleizen. Zijn bouwbeleid en de versterking van strategisch gelegen steden leidde tot een systeem van belastingen en dwangarbeid. De daarover groeiende onvrede onder de bevolking bereikte haar hoogtepunt in de scheuring van het rijk en de afscheiding van de noordelijke stammen. In 957 v. C. liet Salomo de Tempel van Jeruzalem bouwen, waarmee zijn naam nog steeds wordt verbonden. Hij liet twee grote koperen zuilen oprichten voor zijn tempel. De rechter noemde hij *Joachin* = mannelijk, hoger vuur en lagere lucht, de linker *Boaz* = vrouwelijk, hoger water en lagere aarde. (De zuilen staan tevens voor de basisprincipes in het Opus Magnum van de alchemist.) De tempel werd in 586 v. C. voor het eerst door de Babyloniërs verwoest en in de daaropvolgende eeuwen werd hij vrijwel met de grond gelijkge maakt. Van de tempel is niets bewaard

de tempel van Salomo

verwachting in toch nog bevrijd.

In mijn blijdschap voelde ik de verwondingen niet, die ik tijdens het optrekken door een spitse steen aan mijn hoofd had opgelopen. Pas toen ik met andere verlost en geholpen had het touw voor de zevende en laatste keer op te trekken, merkte ik hoe het bloed over al mijn kleren stroomde.

Nadat het touw, waaraan nog de meesten hadden gehangen, was opgehaald, liet de vrouw het opbergen. Het luik gesloten en vergrendeld. Weer klonk trompetgeschal en tromgeroefel. Maar hoe luid dit ook was, het kon het gemjammer van de achtergebleven gevangenen niet overstemmen. [...]

(Nederlandse bewerking: Arnold Schalks en Joop Keesmaat)

BRANDWEER

Bij de bestrijding van de CMI-brand werden de volgende blusmiddelen ingezet:

- 7 havendienstblusboten
- 6 autoladers
- 3 tankautosputten
- 1 autospuit
- 1 pomp

CONTAINER MASTER INTERNATIONAL B.V.

Op 28 februari 1996, rond 11:30 uur, brak in een opslagloods van het bedrijf Container Master International bv. (CMI) aan de Keilestraat een felle brand uit. CMI is een bedrijf dat valt onder de categorie op- en overslag van koopmansgoederen en chemicaliën, waaronder gevaarlijke stoffen. Het bedrijf omvat drie loodsen met een totale omvang van 980 m² en een kantoor. In verband met de herstructurering van het havengebied en de beperkt beschikbare ruimte was het bedrijf voornemens naar elders te verhuizen. De laatste gereviseerde milieuvergunning voor het bedrijf werd afgegeven op 12 november 1993.

van GENT, MAARTEN (1952)

Beeld, geluid en actie. In de voorstelling te zien als poly-artist en para-artist. Wonend in de gevarenzone, toen en nu. Zwarte bladders, rossig poeder, gaatjes in het groen. Sluit de ramen, blijf thuis, ruik chloor.

GEZONDHEIDSEFFECTEN CMI-BRAND

Uit een brief van het Dijkzigt Ziekenhuis aan de waarnemende huisartsen in Rotterdam-zuid, Heijplaat, Pernis, Spijkenisse en Schiedam-de Gorzen, betreffende de gezondheidseffecten van de brand aan Keilestraat:

Geachte collega,

zoals U waarschijnlijk hebt gehoord is er op 28 februari 1996 om ca 11.30 uur een felle brand uitgebroken in een opslagloods van chemicaliën aan de Keilestraat in Rotterdam. Op het moment van dit schrijven (29 februari 1996, 10:30 uur) is de brand onder controle. Er is nog enige rookontwikkeling, maar geen uitstraling naar de omgeving.

Bij de brand zijn (mogelijk en onder meer) de volgende verbrandingsproducten vrijgekomen:

zwaveldioxyde (bekend van wintersmog), kortdurend in een hoge concentratie bij het begin van de brand.

chloor, deze stof is daadwerkelijk en langdurig vastgesteld in Hoogvliet en Spijkenisse in een concentratie van ca 1 mg/m³.

waarschijnlijk zoutzuur, stikstofoxyden en mogelijk cyaniden; de concentraties van deze stoffen zijn niet boven de detectielimiet van de meetmethode gekomen.

een roodachtig poeder, dat vooral in Heijplaat is neergedaald, en dat intussen lijkt te zijn verdwenen (verwaaid of weggereageerd).

er zijn waarschijnlijk nog allerlei andere verbrandingsproducten vrijgekomen, die mogelijk ook in de wijken zijn neergedaald. Momenteel wordt de aanwezigheid en de samenstelling hiervan onderzocht.

De vrijgekomen gassen veroorzaken vooral prikkeling van de ogen en irritatie van de huid en de ademhalingsorganen. Een kenmerk van de toxische werking van enkele van deze stoffen is, dat na verloop van enkele uren (tot 1 dag) vertraagde klachten kunnen ontstaan van benauwdheid en ademhalingsmoeilijkheden.

HEERKENS, NOUD (1954)

Zoon van architect / 9e uit een gezin van 10 kinderen / 1e film *Skyview* 1978 / dan ongeveer 25 andere korte films / nieuwe film *Privé Story* / premiere 25.09.1999 tijdens Nederlands Filmfestival / ook 6.10 tussen 21.00 en 22.00 uur op Nederland 3 / Heerkens is altijd op zoek naar samenspel met andere disciplines / werkt samen met beeldend kunstenaars-theatermakers-choreografen / in progress: Film bij *Run Motherfucker Run*, een interactieve installatie van Marnix de Nijs.

HELLE, HERMAN

Maakt uiteenlopend beeldend werk (foto's, video's, performances) en maquettes. Sinds 1987 maakt hij uit de hand genomen foto's van zijn eigen hoofd met op de achtergrond toevallige gebeurtenissen. Zij werden geëxposeerd in Antwerpen en in het CBK te Rotterdam. Een aantal werd in boekvorm uitgegeven. Daarnaast bouwde hij maquettes voor onder andere OMA/Rem Koolhaas, Frits Palmboom, stedenbouwkundige diensten (Rotterdam, Amsterdam, Groningen) en diverse musea. Hij deed performances over het weer en over bloemschikken, onder andere op de Parade, in galerie W 139 in Amsterdam en op de Rotterdamse stadsTV. Samen met theatergroep HOTEL MODERN maakte hij onder meer de voorstellingen *Heden Stad*, *Doedada* en *Macbeth*.

HINDEMITH, PAUL (1895 - 1963)

Duits componist, dirigent en pedagoog. Studeerde sinds zijn negende jaar viool. Hij had al een niet onaanzienlijk aantal kamermuziekstukken geschreven toen hij in 1909 een studie aan het Frankfurter Conservatorium begon. In 1915 werd hij eerste concertmeester van het opera-orkest te Frankfurt. In 1927 werd hij compositieleraar aan de Berliner Musikhochschule. Zijn oeuvre omvat zowel instrumentale als vocale muziek voor grote en kleine bezettingen. Zijn publicaties op theoretisch gebied en zijn gebruiks- en schoolmuziek zijn van grote betekenis voor de muziekpedagogie.

HOONGLIED VAN SALOMO

Het Hooglied van Salomo is één van de bijbelboeken in het Oude Testament. Het 'Lied der liederen', is een verzameling hartstochtelijke en fijnzinnige liefdesgedichten, een liederendialoog tussen twee geliefden, die met Pasen werd voorgedragen. De tekst wordt beschouwd als een huwelijkssepos, waarin populaire folkloristische en erotische motieven zijn verwerkt. In de Hebreeuwse bijbel behoort het tot de 'feestrollen'. Het boek wordt in de synagoge gelezen met

POMPERT, TON (1948)

Acteur sedert 1974. Is sinds 1980 werkzaam als free-lancer. Hij profileerde zich allereerst als theatermaker van een aantal eigen voorstellingen, onder andere: *Werkbezoek*, *Triomf der Architectuur* en *IK*. Was als 'losse kracht' verbonden aan diverse toneelgezelschappen (Onafhankelijk Toneel, RO Theater) en acteerde in (inter)nationale televisie- en filmproducties zoals: *Het Oude Noorden*, *GTST*, *Westenwind*, *The Way to Dusty Death* en Jacky Chang's *Who Am I?* Speelt op dit moment ook in *De Reis van de Lege Flessen* van Kader Abdollah en komt voorjaar 2000 uit met *Bedscènes* geproduceerd door de Rotterdamse Schouwburg.

PRADA, RICHARD (1967)

In Limeira in Brazilië geboren. Sinds 1988 verblijft hij in Nederland, waar hij zangles volgde bij Marius van Altena, Rebecca Stewart, Gerda van Zelm en Meinard Kraak. Vanaf 1994 studeert hij zang aan het Koninklijk Conservatorium in Den Haag. Van 1988 - 1998 nam hij deel aan de masterclasses van Emma Kirkby, Irwin Gage, Christina Deutekom en Cora Kanne Meyer. Richard Prada zingt o.a in het Josquin Koor en de Nederlandse Bachvereniging. Als solist trad hij op in diverse oratoria. Hij nam deel aan de opera's *Die Zauberflöte* en *Così fan Tutte* van Mozart, *Elisir d'amore* van Donizetti, *Lomindo* van Cavalli, *Dido en Aeneas* van Purcell, *La Daphne* van Gagliano en *Trois opera minutes* van Milhaud. In 1995 was hij 'understudy' voor de tenorpartijen in de opera *King Arthur* van Henry Purcell, een coproductie van het Koninklijk Conservatorium en de Londense Guildhall School.

van REEK, HARRIËT (1957)

Studeerde van 1976 -1977 grafische vormgeving aan de Koninklijke Academie voor Beeldende Kunsten in Den Haag. In 1981 behaalde zij haar diploma docente tekenen/handvaardigheid aan de Nieuwe Lerarenopleiding D'Witte Lelie in Amsterdam. Zij publiceerde en illustreerde haar eigen boeken, o.a.: *De avonturen van Lena*, *Lena* (in 1987 bekroond met de Gouden Griffel) en *Henkelman ons Henkelmannetje* (1996). Vanaf 1990 nam zij deel aan tentoonstellingen in binnen- en buitenland (o.a. de Biennale van Bratislava in 1997). Ze maakt sinds 1988 beeldende theatervoorstellingen in samenwerking met Geerten Ten Bosch, o.a.: *Ezelkabinet* (1995) en *Banquet of Feminine Follies* (1998).

van ROSSUM, JOZEF (1960)

Studeerde in 1986 af aan de afdeling Plastische Vormgeving van de Akademie voor Beeldende Vorming in Tilburg. Vanaf 1991 neemt hij deel aan tentoonstellingen in binnen- en buitenland. Hij is tevens werkzaam als dichter en schrijver.

ROZENKRUISERS

De 'Broederschap der Rozenkruizers' is de naam van een geheim genootschap van lutherse geleerden die in het begin van de 17e eeuw, vermoedelijk in het Duitse Zwaben, waren gevestigd. Zij vereerden de roos als zinnebeeld van de opstanding en het kruis als zinnebeeld van de verlossing. In de alchemie zijn de rode en de witte roos bekende aanduidingen voor de lunaire en solaire tinctuur, die uit het kostbare, rozenkleurig bloed van de Christus-lapis vloeien. De roos verbeeldde tevens de glans van de hemelse wijsheid op Aarde. De *Fama Fraternitatis* is de titel van het eerste pamflet van deze onzichtbare broederschap: "Ons gebouw moet voor de goddeloze wereld onbereikbaar blijven," heette het in dit geschrift. Het werd uitgegeven door een groep studenten rond de zwabische theoloog Johann Valentin Andreae. Het doel van de Rozenkruisers was om de geleerden in verschillende landen van West-Europa tot samenwerking te brengen en hen de grondslagen van hun wetenschappen te doen onderzoeken, samen te komen tot een aan alle wetenschappen ten grondslag liggende filosofie. Op basis van deze 'pansofie' zou zich een vernieuwing van kerk, staat en maatschappij moeten voltrekken. Het

LEMS, ARNOU (1972)

De bariton Arnout Lems studeerde aanvankelijk Poolse taal- en letterkunde en culturele antropologie in Amsterdam. Sinds 1996 studeert hij bij Wout Oosterkamp aan het Koninklijk Conservatorium te Den Haag. Hij gaf diverse solorecitals met romantische en barokmuziek. Arnout Lems zingt in het koor van de Nederlandse Bachvereniging, het Nederlands Theaterkoor en in het vocale kwintet Claudin Patoulet. Als solist was hij recentelijk te horen in de *Mis in D* van Antonin Dvorak met de Oratoriumvereniging Woerden en in *Die Musikalische Exequien* van Heinrich Schütz met het Brabants Kamerkoor.

LILIUM CONVALLIUM

In 1997 richtte Harm Huson Ensemble Liliium Convallium op, dat zich voornamelijk toelegt op de muziek uit de Renaissance en Barok. Ensemble Liliium Convallium voerde Lechners *Hooglied* eerder uit in een programma met hooglied motetten en was in augustus 1999 te horen in de Fringe-serie van het Oude Muziek Festival in Utrecht in een concert, gewijd aan de Poolse polyfonie (1550 - 1650).

LINDHOUT, PETER

Computeranimatie/audiovisuele presentatie

- 1997 - Amsterdams Fonds voor de Kunst • eerste prijs voor een kunstplan voor het stadsdeel "Zuidas" van Amsterdam, homepage
- 1998 - Global Attic Video- & Filmfestival • *Pipi en Caca*, animatiefilm
Bonebakker Commerciële Ondersteuning • Presentatie bij SIEP Shell Rijswijk, animatiefilms en diashow
Schiphol Airport Development Company • 3D simulaties kunstwerk Matt Mullican, computerprints
- 1999 - VPRO Kindertelevisie • Kinderprogramma in 30 afleveringen, computeranimatie
Inlichtingen tel.: 010 - 413 75 47

LUTGERINK, PEPIJN (1968)

Fotograaf.

Houdt zich bezig met fotografie, als middel. Het met de computer gemanipuleerde beeld is pas het eindproduct. In opdracht voor diverse bladen en bedrijven houdt hij zich voornamelijk bezig met het fotograferen van portretten, mode en reportages. Voor Brandschat maakte hij de scenefoto en ander beeldmateriaal. In zijn vrije werk ligt het accent voornamelijk op geassembleerde stills, die opvallen door het surrealistische karakter. De laatste tijd verschuift de belangstelling van zijn opdrachtgevers steeds meer in deze richting. Een overzicht van het werk van de laatste 5 jaar is te zien op CD-Rom. Voor meer informatie: tel. 010 - 412 83 63

MÜLLER, JACQUELINE (1953)

Leerde het vak (vioolspelen) van haar moeder. Rotterdams Toonkunst Conservatorium. Leraar Jan Hulst. Diploma 1982. Bijvak piano. Specialiteit harmonieeler. Voorzag in levensonderhoud, reeds tijdens opleiding, met lesgeven en optreden. Zet deze praktijk tot op heden voort. Leerde naderhand accordeonspelen en vormt sinds '87 een duo met Gérard te Wiel.

NAPOLEON

Hond. Vermoedelijk geboortejaar 1985. Van het onuitroeibare ROTEB-ras. Serieuze kandidaat voor het predicaat "meest geaaid hondje ter wereld." Viel in zijn jeugd, uit neiging tot flinkdoenerij, grotere honden aan. Is op rijpere leeftijd diplomatieker geworden waardoor overlevingskansen zijn verbeterd.

Pasen, in de synagogen van de joden uit Jemen zelfs iedere sabbat. Het Hooglied heeft zijn canonieke aanzien te danken aan de allegorische uitleg, die in de aardse min een weerspiegeling zag van de liefde van God tot zijn volk. In de christelijke Kerk kreeg het Hooglied zijn betekenis door de mystieke opvatting van de verhouding tussen Christus en zijn bruid, de gemeente of de ziel.

Hier volgt de ouderwets gespelde versie, die de componist Leonhard Lechner in 1606 gebruikte voor zijn *Hohelied Salomonis*.

Er küsse mich mit dem Kuß seines Mundes,
denn deine Brüste sind lieblicher dann Wein,
das man dein gute Salbe rieche.
Dein Nam' ist ein ausgeschüttte Salben.
Darumb lieben dich die Mägd.
Zeuch mich dir nach, so laufen wir.
Der König füret mich in seine Kammer.

Wir freuen uns, und sind frölich über dir;
wir gedenken an deine Brüste mehr denn an den Wein.
Die Frommen lieben dich.

Ich bin schwarz, aber gar lieblich, Ihr Töchter Jerusalem,
wie die Hütten Kidar, wie die Teppiche Salomon,
Sehet mich nit an, das ich so schwarz bin,
Denn die Sonne hat mich verbrant.
Meiner Mutter Kinder zürnen mit mir.
Man hat mich zur Hüterin der Weinberg gesetzt;
aber meinen Weinberg, den ich hatte, hab ich nicht behütet.
Sage du mir an, den mein Seele liebet,
wo du weidest, wo du ruhest umb Mittag,
das ich nit hin und her gehn müsse
bei den Herden deiner Gsellen.

Kennest du mich nit, du schönste unter den Weibern?
So geh hinaus auf die Fußstapfen der Schaf,
und weide deine Bökke bei den Hirtenhäusern.

Ich gleiche dich, meine Freundin,
meinem reisigen Zeuge an dem Wagen Pharaos.
Deine Bakken stehn lieblich in den Spangen,
und dein Hals in den Ketten.
Wir wöllen dir güldene Spangen machen
mit silbern Bökcklein.

Da der König sich herwandte,
gab mein Narden sein Geruch.
Mein Freund ist mir ein Büschel Myrrhen,
das zwischen meinen Brüsten hanget.
Mein Freund ist mir ein Trauben Copher
in den Weingärten zu Engedi.

Sihe, mein Freundin, du bist schön, schöne bist du.
Deine Augen sind wie Taubenaugen.

Sihe, mein Freund, du bist schön und lieblich.
Unser Bette grünet,
unser Häuser Balken sind Zedern,
unser Latten sind Zypressen.

Ich bin ein Bluomen zu Saron
und eine Rose im Thal.

Wie eine Rose unter den Dornen,
so ist mein Freundin unter den Töchtern;

Wie ein Apfelbaum unter den wilden Bäumen,
so ist mein Freund unter den Söhnen.
Ich sitz unter dem Schatten, des ich begehre,
und seine Frucht ist meiner Kelen süsse.
Er füret mich in den Weinkeller,
und die Liebe ist sein Panir über mir.
Er erquicket mich mit Bluomen,
und labet mich mit Äpfeln,
denn ich bin krank vor Liebe.
Seine Linke liget unter meinem Hautb,
und sein Rechte herzet mich.

Fahet uns die Fühse, die kleinen Fühlein,
die die Weinberg verderben;
denn unsere Weinberg haben Augen gewonnen.

Mein Freund ist mein und ich bin sein,
der unter den Rosen weidet, bis der Tag kühl wird,
und der Schatten weichet.
Kere umb, kere umb!
Werde wie ein Rehe, mein Freund,
oder wie ein junger Hirsch auf den Scheidebergen.

HUSON, HARM (1971)

Na een aantal jaren Duits en Literatuurwetenschap te hebben gestudeerd, begon de counter tenor Harm Huson in 1995 aan een studie zang bij Gerda van Zelm aan het Koninklijk Conservatorium in Den Haag. Sinds 1997 maakt hij deel uit van de basisbezetting van de Nederlandse Bachvereniging. In 1998 speelde en zong hij in *The Masque* uit de History of Dioclesian van Henry Purcell, in *Ottavia*, een barok-opera van Reinhard Kaiser, door het Utrechts Barok Consort en vertolkte hij de rol van engel in *Oldenbarneveldt*, een muziektheater-productie door Theatergroep Hollandia, met muziek van Martijn Padding en Louis Andriessen.

HUWELIJK, ONS CHEMISCH

Maria, was toch niet weggegaan,
we hadden het zo goed te saam.
O lieverd, ik zag hoe je verkleurde,

toen dat ene met ons kind gebeurde.
Ik zag je pijn, ik zag je woede,
er was niets dat het kon verhoeden.
Maar Maria, ik had het zo graag samen met je willen beleven,
maar je hebt mij de schuld ervan gegeven.
Je hebt ons kind nooit willen aanvaarden,
vanaf het moment dat zijn oogjes de jouwe instaalden.
Waren het zijn witte wimpers? Was het zijn roze vel?
Ik moet zeggen, dat kleine roze lijfje bekoorde mij wel.
Zijn knorrende geluidjes, die smakkende mond,
en een krulletje in zijn staart, helemaal gezond.
Je krijste bij het persen, en toen de vroedvrouw zei "hij komt",
maar toen ons jongetje was geboren, was je gekrijs verstomd.
Je keek naar wat er lag, daar op de lakens in het bloed,
misschien hoorde je diep in je "er is iets niet goed".
Je hebt hem opgepakt, je hebt hem gevoed,
maar erna zei je "ik wil dat jij dat voortaan doet".
Vanaf die dag moest je na elke maaltijd kotsen
en gedroeg je je als een onbewoond eiland bestaande uit kale rotsen.
Uiteindelijk ging je weg, ik begrijp je wel, mijn lief,
je kon er niet naar kijken, het kwam ook uit jouw lijf.
Maar Maria, luister toch,
een varken baren is geen schande, een varken is onze zoon,
al is het eigenaardig, al is het ongewoon.
Ons varkentje is een schat, een allerliefste, weet je dat.
Hij houdt van mij, ik houd van hem,
hij knort bij het horen van mijn stem.
Kom, laten we met zijn drieën zijn,
dat lijkt me zo fijn; zo fijn.

(Pauline Kalker)

KALKER, PAULINE (1968)

Studeerde in 1992 af aan de Arnhemse Toneelschool. Werkte sindsdien als actrice en als theatermaker. Zij speelde o.a. bij het Onafhankelijk Toneel, Alex d'Electrique en Ma. Discordia. In 1996 richtte zij samen met Arlene Hoornweg theatergroep HOTEL MODERN op, waar sinds 1997 ook Herman Helle deel van uitmaakt. Met HOTEL MODERN maakte zij in Rotterdam o.a. de beeldende voorstelling HEDEN STAD, de muziekvoorstelling STUck en de theaterchaos DOE-DADA.

KEESMAAT, JOOP (1943)

Zoon van Rotterdamse tramconductor. Acteur en verteller. Is vanaf 1963 werkzaam in het theater. Sinds 10 jaar verbonden aan het RO theater. Momenteel werkt hij aan de voorstelling *Dido en Aeneas verteld* gebaseerd op het verhaal van Vergilius, waarbij hij wordt begeleid door musici van het Rotterdams Philharmonisch Orkest.

LECHNER, LEONHARD (1553-1606)

Oostenrijks componist, was tot 1570 koorknaap aan de Beierse hofkapel onder Lassus, bereisde Italië, was daarna achtereenvolgens onderwijzer te Neurenberg, hofkapelmeester van de graaf van Hohenzollern, werkzaam te Tübingen en zanger en kapelmeester bij de hofkapel te Stuttgart.

NABLUSSEN

antwoorden
op brandende vragen

stichting Bühne de BovenLucht / Keileweg 26c / 3029 BT Rotterdam
010 - 477 94 75 / arnosch@wxs.nl / <http://home.wxs.nl/~arnosch>

te openen na afloop
van de voorstelling